

„Soča“ izhaja vsak petek in velja s pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto f. 4.50
Pol leta 2.30
Četrt leta 1.20

Pri oznanilih in prav tako pri „poslanicah“ se plačuje za navadno tistopno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za večje črke po prostoru.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici v tobakarnici v gosposki ulici blizu „treh kron“, in na starem trgu. — V Trstu v tobakarnici „Via della cattedra 3“.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredništvu „Soče“ v Gorici v Hilarijanski tiskarni, naročnina pa opravištvu „Soče“ na Koreniji v Stiesi — vi hiši št. 10 II. nadstr.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalec in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri uredništvu.

P. n. naročnikom!

S koncem t. m. poteče prvo polletje. Gospodje naročniki, ki niso poslali naročnine za to polletje, naj to blagovoljno kakor hitro mogoče dopošljejo, da poravnamo tudi mi svoje stroške.

Opravištvu „Soče.“

Govor poslanca dr. Viteziča

v drž. zboru 12. maja.

V uvodnih stavkih je dr. Vitezič pritrdil, da v novodobni šoli se je poslabšala нравstvenost in naobrazenost šolske mladine. Tudi učiteljev je mnogo, ki svojo vero zatajujejo. Poslabšane razmere za ta del dokazuje šola v Istri. Po teh besedah nadaljuje dr. Vitezič takole: „Ravno je minolo jedno leto, odkar sem nj. ekselenca g. naučenemu ministru izročil spomenico o slabih šolskih razmerah na Primorskem ter sem kratko tudi navel pomočkov, s katerimi bi se temu pomagalo.“

Dozvoljsem si prav kratko navesti vsebino moje spomenice. V njej sem namreč razvil, da, kar se tiče Slovanov, so ti v šolstvu postavljeni za Italijane, dasi se po prebivalstvu v večini Slovani, ker jih je ondi dve tretjini, a Italijanov samo jedna tretjina. Kljuba temu velikemu številu je v celi Istri samo jedna trirazredna ljudska šola s hrvaškim učnim jezikom, sicer pa še prav malo jednorazrednic. Dalje sem govoril o pomanjkljivi in neprilicni organizaciji tamošnjih izobraževališč za učitelje in učiteljice ter sem omenjal, da v celi Istri ni nijedne meščanske ali srednje šole s hrvaškim učnim jezikom, posebno sem naglašal potrebo, da se nemški gimnazij v Paznu spremeni v hrvaški, da isterska mladina, ki je kako hrvaško ali slovensko ljudsko šolo obiskovala, res nima nijedne realke, katero bi mogla obiskovati.

V Paznu je sicer na gimnaziji pripravljevalni tečaj, ki naj bi imel namen, Italijanom in Slovanom v glavo vlititi toliko nemščine, da se potem morejo sprejeti v ta gimnazij. A kako se pri tem postopa v pripravljevalnici. Profesor niti v prvem niti v drugem letu Hrvatov ne podučuje nemščine v njihovej materiščini, nego učiti se je morajo po italijanski, tako, da se morajo ob enem učiti dveh jezikov.

Lahko se potem razume, da od šolske mladine onstran Učke malokdaj gre kak Slovan na pazinski gimnazij, ampak da hodijo rajši na gimnazijo v Reko ali Sinj; res je v zadnjem letu 20 Hrvatov iz Istre in kvarnerskih otokov hodilo na reški, 8 pa na sinjski gimnazij. Samo jeden učenec je poskusil na Pazinskem gimnaziju ter je, da si nadarjen, dobil vendar drugi red, ker ni znal nemški in zato ni mogel naprej priti. Tedaj je slovenski mladini pot v srednje šole v Istri zaprt. Ako bi se pa nemški gimnazij spremenil v hrvaški, potem bi se ga morebiti izogibalo par zagriženih Italijanov, sploh pa bi se število učencev nič ne skrčilo.

Kaj pa se mi je na to odgovorilo? Minulo je od tedaj jedno leto, in stvar se je še shujšala. No, kakor čujem, misli se zdaj celo na to, kako bi se mogel nemški jezik uvesti v hrvaške jednodne in dvorazredne ljudske šole!

Da bi se odpravilo pomanjkanje učiteljev na Primorskem, ustanovili so v Kopru učiteljske za moške a v Gorici za ženske. Uže v vlaški budgetni debati sem imel priliko govoriti o teh zavodih, zlasti sem dejal o Koprskem zavodu, da je poslopje tako slabo, da preti celó zdravju učencev in učenikov. Nadejal sem se, da bodem v letošnjem proračunu našel dotično vsoto, a zmotil sem se, in videti je, da se tudi v bodoče ne namerava v tem oziru kaj storiti.

Koprsko učilišče ima tri oddelke, laški, sloven-

ski in hrvaški. Po njega petletnem obstanku je vspeh ta, da je laških učiteljev preveč, slovenskih dosti, hrvaških pa 10 izučilo se.

Dajale so se tudi štipendije, da bi se navedeni namen dosegel, a kaj pomagajo podpore, če se učitelji naobrazujejo za narodnosti, katerih ne potrebujejo. Leta 1879/80 podvrglo se je 40 dijakov zrelostni preskušnji, med temi je bilo 24 Slovencev, 12 Italijanov in 4 Hrvatje.

Od izprašanih jih je bilo 10 potrjenih tudi za nemške šole, tedaj čisto zoper namen, katerega so si bili postavili pri ustanovitvi tega učilišča. Ta zavod je nameraval izobraževati učitelje za slovenske, italijanske in hrvaške ljudske šole. Iz vsega tega se vidi, da najbolj pomanjkuje hrvaških učiteljev, in da se z ustanovitvijo tega učiteljskega izobraževališča ni dosegel oni namen, ki se je bil postavil.

Vzrok temu, da se ta namen ni dosegel, je tudi posebna pot, kako dijake vpisujejo. Znani so mi slučajji, da so mladeniči, vpisani v italijanski oddelk, morali učiti se iz hrvaških knjig, zato, ker ne znajo italijanski.

Znan mi je tudi nek drug slučaj: na pazinskem gimnaziju se je učil nek dijak, ki so ga bili vpisali v italijanski oddelk, da si je bil v njegovem spričevalu zaznamovan kot materin jezik ilirski — kakor se oficijalno zastarelo imenuje hrvaški jezik.

Če z velikim trudom kak Hrvat pride v hrvaški oddelk, to ni dobro zanj. Tako se je n. pr. zgodilo, da je bil hrvaški dijak, ki je dovršil gimnazijo v Paznu in dostal zrelostno preskušnjo, sprejet samo v tretje leto, a nek drug dijak druge narodnosti brez zrelostnega spričevala pa je bil sprejet v zadnje leto. Drugemu, ki je bil vpisan v italijanski oddelk ter je potem dvakrat prošil vodstvo za dovoljenje, da sme prestopiti v hrvaški oddelk, prepovedalo se mu je z besedami, da bi bilo to breznačajno. Hrvaški oddelk se odpravi še-le o božiči, — tako se je vsaj lani zgodilo. Podučuje se popoldne, ker so učenci po četirurnem dopoldanskem pouku preutrujeni, da bi mogli poslušati še ta predavanja.

Nek učitelj je naznanjajoč učencem, da je hrvaški oddelk odprt, objednem izjavil, da nikomur ne svetuje obiskovati ga, ker se ima vsak drugzega potrebnjšega učiti; in zato se nobeden ni upal vpisati v hrvaški oddelk.

Na tem učiteljski tudi ni hrvaške vadnice. Zdaj si pa mislite, gospoda moja, kako se morejo učitelji vaditi brez vadnice. Zato morajo Hrvatje obiskovati ali slovensko ali italijansko vadnico in tedaj se morajo preje učiti tega ali onoga jezika, da si potem kaj pridobé. Na italijanski vadnici sta dva učitelja, na slovenski je eden, in zdaj se je predlagalo, kakor sem slišal, da se na italijanski vadnici nastavi še tretji učitelj.

Kar se tiče knjižnice, ne omisli se nobene hrvaške knjige, in če so vendar take v knjižnici, so to samo darila tega ali onega profesorja, in znan mi je celo slučaj, da se nekemu gospodu, ki je knjižnici podaril hrvaških knjig, niti zahvalilo ni.

Govoriti mi je zdaj o učnem redu učiteljskega zavoda v Kopru.

O tem predmetu sem govoril uže v lanskim budgetni debati, ker je pa od velike važnosti, govoriti moram o njem tudi letos, ker se v tej zadevi še ni nič oboljšalo.

V prvem letu se izmed 13 predmetov podučuje 7 v materiščini, drugi pa nemški ali laški.

V drugem letu se izmed 14 predmetov podučuje samo 5 v materiščini, vsi drugi pa nemški. Celo pedagogika, najvažnejši predmet za učitelje, predava se v takem jeziku, katerega učenci večinoma ne razumejo. Z Italijani se v toliko dela izjema, da se jim pojašnjuje v njih materiščini.

V tretjem letu nastopi še narodna ekonomija, tako da se vseh predmetov podučuje 15, od katerih se jedna tretjina podučuje v materinem jeziku, dve tretjini pa se podučuje v nemščini. V četrtem letu pa se razen verouka in materinega jezika podučuje vse nemški. Ne strogo obligatni predmetje, kakor petje, godba, risanje, telovadba, predavajo se ali nem-

ški ali laški, nikakor pa ne slovenski. Celo v cerkvi se Hrvat zaničuje, kajti tam se ne čuje ni jedne hrvaške pesni ali pridige, in vendar bi morali biti pred Bogom vsi ravnopravni.

Zrelostna preskušnja je pismena in ustna, pri pismeni se stavijo vsa prašanja nemški.

Jaz ne vem, ali obstoji taka naredba, ki bi določevala, da se sme odgovarjati nemški ali v materinem jeziku, to pa vem, da se pri tem ne ravna povse nepristransko; kajti Italijanom se dovoljuje, da odgovarjajo italijanski, a Slovence in Hrvatoma ni dovoljeno, da bi odgovarjali v svojem jeziku. Vse tako je tudi pri ustni preskušnji.

Večje budalosti ne more se uže misliti, kakor je ta, da se učiteljski pripravniki v drugem jeziku naobrazujejo, nego v katerem bodo potem mladino podučevali.

A nevarno je tudi za zdravje, ker se mladina muči s tolikimi predmeti in v njim nerazumljivem jeziku. So sicer dve ali tri preparandije, kjer se podučuje nekaj predmetov, zato da more učenec stopiti v učiteljske; a učenci, ki pridejo iz teh pripravljalnic, nemški niti čitati ne znajo, in vendar se morajo uže v prvem letu nekaterih predmetov učiti nemški.

V drugem letu jih je samo malo, ki znajo stavke nemški izgovarjati, in vendar se morajo najzanimljivejših predmetov, kakor pedagogike, in najtežjih, kakor so kemija, somatologija in mineralogija, učiti v takem jeziku, ki ga ne razumejo. Ali imajo ti predmeti tako majhno važnost, da ni treba razumevati jih, ali so pa samo zato, da se ob njih uči nemščina? Če je nemštvo glavni namen, tedaj naj se oni predmetje izbacnejo iz učnega reda, in na njih mesto naj se postavi nemščina, ali pa se naj učne ure zmanjšajo, in se oni predmetje podučujejo v materiščini, kajti prepričan sem, da bi se učenci v jedni uri na teden več naučili, ko bi se po domače predavalo, nego se nauče v 3 do 4 urah, če se jim predmetje predavajo v jeziku, ki ga ne razumejo.

Podobno je organizovano učiteljske za ženske v Gorici, da, reči se more, da je tam še slabše; kajti ondi ni nobenega tečaja za hrvaške učenke, nego te so morajo učiti najprej italijanski ali slovenski, da poduk razumejo. Gledé pomanjkanja slovenskih ljudskih šol na Primorskem skliceval se je gospod naučni minister na postoječi deželni šolski zakon, vsled katerega učni jezik po ljudskih šolah odločuje deželno šolsko svetovalstvo potem, ko je o tem zvedelo mnenje onih, ki šolo vzdržujejo. Ta stavek je resničen, a dostaviti se ima še, da je v zakonu izrečno določeno, da se ima deželni šolski svet držati postoječih zakonskih določb in tedaj tudi člena 19. drž. osn. p. Ministerstvo pa more tudi močno vplivati na deželni šolski svet, tako sicer, da bi se lahko odpravilo ono stanje in razmerje, kakoršno je v Istri. Deželni šolski svet je sestavljen iz deželnega načelnika ali njega zastopnika, kot predsednika, potem iz poročevalca v upravnih zadevah, iz deželnih šolskih nadzornikov ljudskih in srednjih šol, iz jednega duhovnika in iz treh učiteljev ljudskih in srednjih šol. Vsi so na predlog naučnega ministra imenovani od Nj. veličanstva. Deželno šolsko svetovalstvo je tedaj tako sestavljeno, da nj. ekselenca lahko nanj deluje.

Naposled naj mi bode dovoljene še nekatere opazke gledé odgovora, katerega je v 148. seji dal nj. ekselenca gospod naučni minister na govor mojega spoštovanega prijatelja dr. Tonklija. Nj. ekselenca, oprt na poznanje deželnih razmer, je trdil, da sejniti ne misli na germanizovanje v Istri, in da tudi vlada na to ne misli.

Da pri obstoječih tamošnjih razmerah se na germanizovanje niti misliti ne more, tega sem popolnem prepričan, to sem tudi večkrat trdil v tej visoki hiši.

A kar se tiče trditve, da visoka vlada ne misli germanizovati, dalo bi se iz govorov nj. ekselenca gospoda ministerskega predsednika v tej visoki hiši, kjer je spravo narodnostij poudarjal in ravnopravnost, sklepati, da je to tudi res.

Ali naredba visokega naučnega ministerstva in zlasti postopanje tržaškega namestništva privede člo-

veka do drugega mnenja in verovati mora, da imajo ti organi čisto nasprotna načela. Uvedenje nemščine v hrvaške ljudske šole, malo pripravna organizacija učiteljska v Kopru in ženskega učiteljska v Gorici, kakor sem ravno omenjal, ovire, ki se stavijo od strani teh oblastnih uvedenju hrvaškega učnega jezika v ljudske šole, ker nimamo nijedne meščanske in srednje šole s hrvaškim učnim jezikom, — to vse je menda dokazov dovolj v to, kar sem ravnal pri tem.

Nikakor pa ne morem pojmiti, kako bi slovenski živelj na Primorskem krepil nemški in nemški živelj slovenski, v kar je baže obrneno vladno prizadevanje. To je lepo govorjeno, a veljavna trditve ni. (Dobro! na desni.)

Nj. ekselencija je tudi dejal, da si morajo Slovani svobodno prisvojiti nemško kulturo, kje pa je svoboda, če se direktno ter indirektno želijo učiti se nemščine in da se je morajo učiti celo v ljudskih šolah! (Cujmo! Cujmo! na desni.)

Da je zdani tržaški namestnik patrijotskih avstrijskih mislij, tega ni nikdor dvomil. — A kdo more reči, da, ako je kdo dober Avstrijec, dober domoljub, da mora biti tudi dober namestnik? (Dobro! Dobro! na desni.) — To je vse kaj drugega! (Prav dobro! na desni.)

Dobro namestnik mora malo več drugih lastnosti imeti; pred vsem naj pozna deželni jezik (Dobro! dobro! na desni), temeljito mora poznati značaj kmečkega prebivalstva, in z vsemi narodnostimi ima jednako ljubezljivo, jednako dobrohotno ravnanje. (Dobro! na desni.) Ali ima nj. ekselencija te lastnosti, ne more se apodiktčno gotovo trditi. O tem ni dvojiti, da nj. ekselencija prav nič ne zna deželnega jezika (Cujmo! Cujmo! na desni), onega jezika, katerega govori velika večina prebivalstva, kakor sem dejal, dve tretjini prebivalcev. Glede drugih dveh zahtevanj sklicujem se na to, kar je povedal poslanec g. dr. Tonkli, kar se je sicer tajilo, a ne ovrгло, in sklicujem se tudi na sodbo o zdani deželni vladi, katero je izrekel nek vodja italijanske stranke, in katero sem omenjal tudi jaz v interpelaciji dne 14. marca t. l., na katero se mi pa žalibog še doslej ni odgovorilo.

V tej interpelaciji sem citiral stavek, ki je velike važnosti, take, da ga darekam tudi danes Cujmo! na desni, stavek, ki je tudi v pisanji, priloženem mojej interpelaciji. Ta stavek se glasi: „Zdaj“ se namerava glavno gnezdo Slovanstva v Istri — govor je o političnem okraji Voloska — „uničiti. Vse je zdaj na tem ležeče, da ne obstojimo, nego da, dobro ukoristivši si zaslepljenost državne vlade, to ugodno priliko porabimo, kolikor mogoče.“ (Cujmo! na desni.) Ostrejšje se vlada vendar ne more obsoditi. Te sodbe pa niso izrekli Slovani, ampak izrekla jo je scartljana laška stranka. Vlada tedaj lahko vsklikne: „Etiam tu Brutel!“ in mi Slovani moremo jej klicati: „Da! Nehvaležnost je zaliva sveta! Sicer pa to ni naša krivda, kajti mi smo te dosti svarili!“ Skrajni čas je, da se popusti tozdanja politika na Primorskem in se prične druga.

Vendar pa po govorjenji nj. ekselencije naučnega ministra žalibog do tega ni upanja. Videant consules! Jaz sem svoje storil.“ (Dobro! na desni.)

Postava zoper oderuhe,

katero je cesar potrdil, se glasi: §. 1. Kdor posojuje ali posojilo nadaljuje in pri tem zlorabi lakomiljenost, revščino, slaboumnost, neskušenost ali razburjenost izposojevalca na ta način, da sebi ali kakoj tretjji osebi izgovori dobiček, ki je po svoji neprimernej velikosti zmogel uničiti izposojevalca ali pogubo njegovega premoženja pospešiti, kriv je prestopka in se kaznuje s strogim zaporom od enega do treh mesecev in z denarno globo od 100 do 500 gld. Istega kaznjivega dejanja krivega in iste kazni vrednega se stori tisti, kdor kako terjatev pridobi, jo naprej odda ali izterja, pa o njej vé, da je nastala na zgoraj navedeni način. §. 2. Če se v namen zakrivanja kake v §. 1. navedene kupčije sklene kaka navidezna pogodba, ali spíše kako pismo, ki ima neresnične podatke v sebi, ali če se je pridobil za kako šene obstoječo terjatev kak sodnijski odlok (sodba, plačilni ukaz, mandat) ali pa kaka sodnijska pogodba ali sodnijski izrek, ali če si je posojevalec zagotovil svoj dobiček iz katere v §. 1. označene kupčije s tem, da si je vzel od izposojevalca v poročstvo častno besedo, prisego ali drugo podobno zagotovilo, zapade ostreemu zaporu od treh do šestih mesecev in denarne globi od 500 do 1000 gld. Tudi se zamore tak iz dežele izgnati. Ista kazen zadeže tistega, ki tako v §. 1. navedeno terjatev pridobi, jo prodá ali izterjava. §. 3. Kdor je bil zavoljo tega už večkrat kaznovan, naj se kaznuje z ostrim zaporom od treh mesecev do enega leta. Tudi se lahko iz dežele prežene. §. 4. Kdor dela v §. 1. označene kupčije navadno in kot

svoj obrt, temu naj se nalži zapora od šestih mesecev do dveh let in denarne globe od 1000 do 3000 gld., in potem naj se iz dežele prežene. §. 5. Ako bi obsojenec ne imel denarja dovolj za denarno globo, naj se mu spremeni v zaporno kazen, tako da mora za vsakih 10 gld. en dan sedeti. §. 6. Ta prestopki ima iste posledice, ko prestopki goljufije. §. 7. Kazen odpade, če je krivi posojevalec popravil storjeno škodo, šó prej ko je sodnija za njegov prestopok zvedela. §. 8. Kaznovalni sodnik naj tako kupčijo za neveljavno spozna, in če preiskava to potrdi (opravičuje), naj izreče, da si imata posojevalec in izposojevalec, kar sta si od dñe tiste kupčije dala, drug drugemu s postavnini obresti vred nazaj dati.

Dopisi.

V Gorici, 10. junija. (Društvenikom čitalnične podružnice v Gorici). Naše mlado društvo, ki je oživeló se le pred nekoliko meseci, pokazalo je že, da so njeni udje sposobni in zreli za društveno življenje, in kaže se med njimi složnost in vnetost do našega naroda. V društvu se urimo v branji časopisov in knjig in se takó seznanjamo s svetovnimi dogodki, z narodnim petjem, gledališnimi predstavami si pa ogrevamo in razveseljujemo srca. Ali ni to lepo in hvale vredno, da se priprosti Slovenci, ko smo bili se pred par meseci izgubljeni in raztrezeni med raznimi elementi, da se zdaj bratovsko vuenemo za narodno stvar? Ali ni to koristno samim sebi in našemu narodu? Da, vsak narodnjak se mora tega veseliti, ko sliši da se priprosti Slovenec začneja zavedati tudi v mestu svoje narodnosti. Ker pa naša podružnica obstoja večinoma iz rokodelskih društevnikov, ki potrebujemo ne samo narodne hrane, ampak tudi telesne, posebno ko bi nas zadela kaka nesreča v bolezni, prav in koristno bi bilo, da bi se tudi med nami materialno podpirali, in bi si zato s časoma preustrojili iz naše podružnice „bralno podporno društvo.“ Res da v Gorici imamo že dve taki društvi, in sicer veteransko in eno italijansko, katerih namen je, materialno podpirati društevniko v bolezni in družine po smrti društevnikov. Ali k veteranskemu društvu ne more pristopiti, kdor ni vojak, italijansko pa ni za nas in to zaradi tujsstva. Toraj jako koristno bi bilo, da bi si tudi mi Slovenci tako društvo ustanovili v Gorici, tako društvo, s katerim bi koristili narodu in sebi telesno. Vzemimo v zgled „delavsko podporno društvo v Trstu“ katero šteje že več sto društevnikov, kako ono narodno in materialno napreduje! Slovenci goriškega mesta! Posnemajmo taka društva; pokazimo svétu, da smo tudi mi zavedni in zreli za taka društva. Gojimo to lepo idejo med nami in med drugimi, ki niso še v našem društvu. Vsak začetek je težak, ali pogumnost in vstrajnost vse premaga.

Z božjo pomočjo pa primimo se lepega namena, da tudi mi v kratkem razvijemo narodno zastavo bralnega podpornega društva.

V.

Iz Goriške okolice. (Velike počitnice za ljudsko šolo na Goriškem). Blizo šest let mora biti od tega, kar je naš deželni šolski svet sklenil, naj se začnejo na Goriški gimnaziji in realki velike šolske počitnice z mesecem avgustom. Dijaki smo bili veseli te novice, ker vročina meseca julija in posebno avgusta prejšnjih let bila je nam še dobro v spominu — Oni profesorji in dijaki, ki so zadnji mesec počitnic porabili za potovanje in obiskovanje svojih sorodnikov, se niso mogli brž sprijazniti z omenjeno dolžbo; ko smo pa privikar končali šolo že z julijem, bili smo vendar vsi veseli in nihče ni mermral, zakaj mora že takó hitro zapustiti šolsko zidovje ter iti na svoj dom. — Tudi na ljudskih šolah tržaške okolice začele so že z lanskim letom velike počitnice z avgustom; le učitelji Goriškega in Sežanskega okraja smo še pri starem. — Ali bi ne bilo prav, ko bi se tudi mi oglasili na merodajnem mestu ter prosili, naj začnejo prej velike počitnice, nego je bilo do sedaj v navadi?

Če so na višjih šolah prišli do tega prepričanja da vročina učenja zelo zavira in mu je velika sovražnica, zakaj bi tudi mi tega ne pripoznali? — Vzrokov imamo gotovo več, se v tem obziru pritoževati, nego naši kolege na višjih mestih.

Našemu okr. šolsk. svetu moramo sicer hvaležno pripoznati, da se prizadeva, kolikor je mogoče za zboljšanje šolskih poslopij; razmere so vendar take, da se tudi ne da kar na krat izvršiti, kar je neobhodno potrebno.

Nervus rerum gerendarum zaukazuje kot velik mogočnik dolgo na se čakati ter prihaja pozno na šolsko polje.

Naše ljudsko šolstvo ima kratko preteklost za seboj; začelo se je komaj razvijati, in predno se napravijo povsod take šolske sobe, kakor jih potreba in postava zahtevate, preteče najbrž še precej časa. — Kdor je videl poslopja ljudskih šol v zgornji in spodnji Avstriji, pritrdil mi bode, da smo pri nas, kar se tega tiče, reveži.

Videl sem v Goriškem okraji šolsko sobo, ki ne meri več nego 32 metrov. Od leve strani ves popoldne súnice pripeka; treba je tedaj zatvornice na tej strani zapreti in okno na desni odpreti, pod katerim je kup komposta. — V tem majhnem prostoru je natlačeno nad 70 otrok.

Ko je bilo ondan nekoliko precej vročih dnij, in je bilo treba nekatere otroke domov poslati, ker so tožili, da jih glava boli, mislil sem, kaj bode početi, če bodo morali otroci največ vročino na tem kraju prestajati. Da se tudi učitelju v taki sobi dobro ne godi, ker mora v veliki soparici najbolj vroče ure brez pranehanja govoriti in kričati ter z največjo previdnostjo vse pripomočke poiskati, da si ohrani disciplino in pazljivost, o tem nočem govoriti, ker učiteljeva dolžnost je, da sebe do neke meje pozabi, če je to v blagor izročene mu mladine. Najbrž so tudi na mnogokateri drugi ljudski šoli enake ali vsaj malo boljše razmere.

Zleti bi bilo tedaj, da konča tudi na naših ljudskih šolah š. leto konec julija, in se otroci rešijo brezpotrebni muk, ki jih huda vročina meseca avgusta provzročuje. Po nekaterih krajih začneja poleti šolo že ob 7. zjutraj in tudi po poludne določijo tak čas, ki se jim zdi najugodnejši. Pri nas tega ni mogoče, ker otroci pasejo živino in še le takrat gredo v šolo, kedar živina v hlevu počiva. — Te in še druge razmere ne dopuščajo, da bi se izbral oni čas dneva k učenju, ki mu je najprimernejši.

Če pridejo tedaj otroci, po tem ko so se izletali med onim časom, ko bi se dalo najlaže učiti, trudni v šolo, ni čuda, ako so nepazljivi in se jih nauk malo prime ter večkrat ta in oni v veliki soparici ravno takrat zaspi, kedar se učitelj najbolj prizadeva, da bi jim katero reč prav živo predočil, — da zopet drugi začne jokati, ker ga boli glava in mu je slabo.

Izgovor, da starši otroke meseca septembra in oktobra najbolj doma potrebujejo, ni tako resničen, kakor se navadno zdi. — Kmetje imajo meseca avgusta ravno toliko opraviti, kakor pozneje in potrebujejo svoje otroke ravno tako, če ne še bolj, pri delu. Tergatev tudi ni take važnosti, kakor jej nekateri pripisujejo. V par dnevih, menim, da končajo ona opravila, pri katerih otroke neobhodno potrebujejo. Če je morebiti v kateri vasi drugače, je to izjema, in za to bi se dala morebiti zopet napraviti izjema. Sicer je pa treba gledati na celoto in ne na posamičnosti.

One g. učitelje, ki so tega mnenja, da bi bilo boljše šolsko leto z julijem končati, vljudno prosimo, da izrazijo to sl. okr. šolsk. nadzorništvu, katero bode gotovo našo željo blagovoljno sprijelo in podpiralo, ako sprevidi, da je to v korist šolski mladini, da je, kar se tiče šolskih počitnic, res „utile“ zrno, — „dulci“ pleva.

Iz Trsta, 9. junija. (Izv. dop.) Prav je imela „Soča“, da je v zadnji številki na kratkem omenila, da so v Trstu izvoljenega zastopnika dr. Bizjaka iz mestnega zbora izključili. Napačno pa je misliti, da se je to zgodilo iz političnih vzrokov. Po nasvetu političnega društva (Edinost) so Opečanje in Bazovičanje bili izvolili dr. Bizjaka za zastopnika. Med drugim ga je toplo priporočal društvu nek človek, ki pri namestniku Depretisu neprestano „antichamblera“, človek, o katerem se zmerom čudim, da se riva med Slovence, ko vendar ne zna slovenski govoriti. Se ye da je dr. Bizjak tudi plačeval človeka, ki je v dotični okolici zanj delal. Čisto naravno in popolnoma postavno. Dr. Bizjak se je po tej poti hotel vspeti. A žalibože! da ni prej natanko izprašal svoje vesti, ali mu ta dopušča častno stopiti v javnost ali ne. Zato ga pa tlači sedaj vsa sramota; in zaradi njega smo se celó tržaški Slovenci morali sramovati. Pa pri vsakem narodu se nahajajo taki umazani izmečki; gorje bi bilo le narodu, katerega bi vodili ali zastopali taki močitelji! Volitev, kot je poročevalec v seji poročal, je bila popolnoma redna; nikdor ni ugovarjal. Mestni očetje niso ovrgli volitve, ampak izbacnili so le izvoljenca, ker se sramujejo ž njim v istem zboru zborovati. Ali ni bilo lepo od mestnih očetov, da niso hoteli v javni seji na veliki zvon obesiti umazanosti in h... , ki so jih morale, izreči se zoper dr. Bizjaka? Kedo Bizjaku bolj škoduje, kot oni njegovi privrženci, ki resnico tajé in svetu slovenskemu trobijo, da Lahi v mestnem zboru tržaškem strastno preganjajo novoizvoljenega zastopnika, zato ker je narodnjak! Naj bi ti podkupljeni privrženci njegovi rajši molčali, če uže nočejo svetu razkriti resnice. Da takrat laška strast nikakor ni zabila pravic slovenskega naroda, sledi pač očitno tudi iz tega, da so vsi konservativni zastopniki bili zoper dr. Bizjaka. In pri zadnji seji se je očitno pokazalo, da se je tudi vladni zastopnik poslej bil popolnoma prepričal o pravih vzrokih, ki so mestne odbornike vodile, da so izbacnili novoizvoljenca. Advokat dr. Benigar rad tudi vsakemu na drobno pojasni vso to Bizjakovo zadevo. Nes pametno se mi zdi, da se zadnje glasilo političnega društva Edinosti spodtika nad razupitimi kitajskim organom, da je molče pritegnil mestnim očetom. Za Boga, nepoštenosti in sramote pač nikdor ne bode zagovarjal razen sleparja in negramožljivca! Bizjak pa

*) Govornik here tu odlomek irredentovskega pisma, o kateram smo rekli, da spregovorimo tudi mi, in sicer storimo to kmalu.

je imel samega sebe vsaj toliko poznati, da bi se ne bil rival po nepotrebnem med svet. Naj bi bil vesel, da bi bil mogel v temoti in pozabljenosti životari. Mi Slovenci nismo z njim ničesar izgubili, kajti slovenska narodnost je njemu toliko mar kot lauski sneg. Narodnjak če biti, za narodnega zastopnika v mestnem in deželnem zboru se ponuja, pa še član ni slovenski čitalnici v Trstu, član pa je nemškemu društvu Schillerverein. To naj si zapomnijo oni gospodje društva Edinosti, ki v svoji kratkovidnosti in s. tako radi uganjajo visoko politiko. Narodna reč pa pri tem naj več trpi.*)

Politični pregled.

Cesarjeviču Rudolfu in cesaričinji Štefaniji, ki sta došla 8. t. m. popoldne v Prago, napravili so kljub temu, da je bil prepovedan oficijalen sprejem, velikanske svečanosti. Ljudstvo se je na tisoče in tisoče zbralo pri dohodu in navdušeno pozdravljalo visoka gosta. Na večer peljal se je cesarjevič sam po razsvetljenem mestu, in izrazil se je jako zadovoljno o vseh olepšavah in napravah.

Gosposka zbornica je imela v soboto svojo zadnjo sejo. Najprej je zbornica sprijela kupčijsko pogodbo med Avstrijo in Nemčijo. Sprijela se je tudi postava za znižanje pristojbine o premaknjenju dolgov na zemljiščih. Postavni načrt o uravnanju učnih razmer na češkem vseučilišču se je izročil dotičnemu odseku. Postavo, ki dovoljuje potrebni denar za češko vseučilišče, je pa ustavoverna večina gosposke zbornice odložila, češ, da se mora prej potrditi postava o uravnanju učnih razmer na isti veliki šoli. Ko je videla vlada, da bi morda ne zmaga desnica, zlasti ko je bilo veliko gospodov na desnici že odšlo, se je vdala tudi ona. Vdala se je vlada, ker je rekel Schmerling, da se v jeseni vladi brez ugovorov potrdi, kar si zdaj vlada izpovedi za češko veliko šolo.

Enako se je potem odložila prepotrebna postava za transverzalnno železnico gališko in postava o znižanju osmoletne šolske dolžnosti. Toliko so se poslanci trudili, da bi one postave že zdaj zadobile veljavno moč; toliko so se Poljaki in Čehi in konservativni Nemci veselili, da so vsi nekaj dosegli: — zdaj pa gosposka zbornica kar na mah vse odloži do jeseni! To je gotovo neprijetno, da poderejo drugi, kar zidajo prvi. Taaffe ima zdaj priliko prepričati se, da mu je treba gosposko zbornico prestrukturirati s tem, da ji doloži še novih močij, ki bodo z desnico enakega duha. Zamerili bi mu, da ni tega že lani storil pri prvem pomnoževanju udov gosp. zbornice. Ali dobiček izvira iz Taaffejevega postopanja tudi tukaj: čakal je Taaffe, da ustavoverci sami pokažejo, koliko jim je mar za sporazumljenje! In Schmerling in njegova stranka sta pokazala, da nista boljše od Herbsta in njegove stranke. Gosposka zbornica je izvolila v soboto še zastopnike v delegacije, in po tem se je tudi njeno zborovanje odložilo. Dogodilo se je, da imajo v delegacijah ustavoverci večino!

Ustavoverni poslanci so jo že iztuhtali, kakó bi si zopet pomagali. Prej so lovili kmete in delavce v svoje mreže; ti so jih bacili od sebe, ker so se prepričali o njih sleparjenju. Zdaj nameravajo mesta pridobiti za se; dobro so jo zadeli, ker mesta so razmeroma naj bolj ustavoverska. Pa se bodo že tudi tukaj oglašali še drugi zastopniki, katerim zaupavajo tudi mesta. In takó se avtonomistom še ni bati hudega.

Najboljše delovanje bi bilo o počitnicah avtonomistične stranke, ko bi začela vzajemno agitovati po vseh slovanskih in tudi nemških deželah, da bi inteligenca principijalno popuščala ustavoverske in židovske liste, in jih po največ vzdrževala n. pr. po en list v društvi. Takó bi oni listi bolj ali manj onemogli in nekteri gotovo tudi — po-

cep nili! Velik napredek bi bil v tem, ker imenovani listi dajajo največ zaslonbe in moči nepoboljšljivim ustavovercem.

Moravski Čehi vendar dobé po hudih bojih svojo lastno ljudsko šolo v Brnu.

V Budapešti je sklenil cesar sam s prestolnim govorom ogerski zbor. Rekel je med drugim, da zunanje položje kaže na mir, kolikor bolj si vlasti prizadevajo, po mirnih potih reševati razna prašanja. Agitacije za nove volitve so že začele v raznih krajih svoje delovanje. Tudi Slovaki ne bodo držali križem rok ob teh volitvah. Magjarom se ve da to ni po godu. V obče se naši nasprotniki veselé, kedar jim v svoji pasivnosti dovoljujemo, da delajo sami, kar jim drago!

V Budapešti so te dni tudi sklepali o Vojni Krajini. Tudi Taaffe bil je tje poklican.

Hrvaški sabor se odpre 20. t. m.

V Bulgariji se kaže od dne do dne jasneje, da je narod proti nameram kneza Aleksandra, ki bi rad diktatorsko oblast združil v svojo roko. Zlasti se pa mladina zaveda, da je knez Bulgarom nevaren.

Knez bolgarski je proglasil čez celo Bolgarijo obležno stanje. Morebiti mu bo to še manj pomagalo. Poročajo pa, da Rusija zaupa bolg. knezu, in da želi sporazumljenje med knezom in narodom bulg. Dobro je že, da daje vsaj Rusija poročstvo, da ne bi mogel delati knez, kar bi hotel, tudi v najhujšem slučaju.

Knez Milan je slovesno zaključil zasedanje „redovne Narodne Skupštine“ 3. junija. Povdarjal je knez, da je bilo delovanje Skupštine obilno in plodovito. Z Belgijo so sklenili Srbi pogodbo za izročevanje zločincev. Z Avstrijo se je sklenila pogodba kupčijska. Z Bontuom so se pogodili za zidanje železnic. Novi sodnijski zakon obeta Srbom vzgojitev nezavisnih sodnikov. Zakon za tisek in o zborih in društvi jim vzbuja upanje za naravni in čvrsti razvoj narodnega življenja. Skrbeli so tudi za razsvetlilne navedbe in prosvetne postave: za telo in dušo.

Še isti dan je izročil knez začasno vlado ministerskemu svetu in je odšel najprej v Budapest. Tukaj so ga izredno častili, in ogerski listi se izražajo ugodno o Srbiji. Mudil se je knez potem tudi na Dunaji, in je odšel na to v Berlin. Obče mnenje je, da knez poveljuje, kaj mislijo tuje vlade o tem, ko bi Srbi kneza povzdignili na kraljevski prestol.

Iz postopanja srbskih listov se razvidi, da je ustavno življenje še le pri začetku. Boré se le preintezivno bolj za osebe in proti osebam, nego za stvar in načela. Oj, kakó težko je stvar ločiti od osebe, in vendar kakó potrebno v javnem življenju!

Srbi se veselé, da je naš cesarski dvor takó lepo sprejel srbskega kneza. Tudi v Berlinu so mu izkazovali pri dvoru veliko čast, kakor da bi bil velik vladar.

Namesto Miljutina je car Aleksander III imenoval za vojnega ministra Vanovskega. Car mu je zaukazal največ varčnost. On upa vojništvo povzdigniti na stopinjo, katero zahteva današnje polit. položje in vojništveni razvoj sedanje dobe.

Novincev vojakov napravijo letos po zakonu od 13. jan. t. l. skupaj 235.000 mož!

Ruski kmetje so prenehali nekoliko jude preganjati; vendar napadajo in plenijo jude še na mnogih krajih. Mnogo občin in mest hoče jude popolnem iztrebiti. V Kijevu so jim kmetje naredili škode nad milijon rubljev. V Kijevu je obsodila vojna sodnija glavne agitatorje proti judom na 20, 15, 10 in 6 let.

Knez Gorčakov je došel preko Berlina v Petersburg.

800.000 ruskih kmetov dobi polajšanje plačnine, katero so imeli odšteti še za odvezo iz robstva.

Finlandska bo imela začetkom 1882 po carskem ukazu svoj 6. dež. zbor, odkar se je združila z Rusijo. V tem zboru je 261 po-

slancev in bo obravnaval v prih. zasedanji 40 predlog. Zares dovolj dela!

Grki so že določili vojaški oddelek, ki zasede prvi del Grkom odstopejenega ozemlja.

Na Irskem se je Anglija zastoj trudila pomiriti ljudstvo. Vedno več umorov se godi, in ljudstvo je vse napravljeno za hud upor.

Angleži so v Irlandijo postavili vojsko 30.000 mož, da branijo angleške grajščake zoper obupane in tlačene Irce.

V Algeriji se napravljajo močno za upor proti Francozom.

V Ameriki so začeli ožino Panamsko prekopavati in rov delati, po katerem bo Atlantsko morje z velikim Ocejanom spojeno.

Domače stvari.

Binkoštno nedeljo bil je lep dan, in prvo stolna cerkev v Gorici je bila polna birmancev.

Bilo jih je birmanih samo dopoldne okoli 600, zato pa je birmovanje tudi dolgo trajalo (do 2 1/4 popoldne. Popoldne in na drugi praznik pa ni bilo veliko birmancev. Birmanci se niso kesali, da so prišli že prvi dan na vrsto; kajti binkoštni ponedeljek se je vreme bolj kisle držalo. In kolačarice so bile tudi vesele, da so že prvi dan razprodale kolače. — Našemu nadškofu se vse čudi, da v visoki starosti še zmore opravljati vsa sveta opravila. Takó je tudi do letos, ko je birmal, hodil od otroka do otroka po cerkvi. Letos vendar je prvokrat pred oltarjem sedel birmoval.

Kaj se bo letos v Rimu godilo od 1. do 5. julija P vojni listki se dobé za potovanje v Rim po znižani ceni. Voznina ne bo menda značala nad 60 gold. v Rim in iz Rima. Pot nazaj bo vsakemu prosta, in vojni listki bodo imeli veljavo 30 dni.

Škof Strossmayer odide v Rim že 15. t. m., da se tam vse potrebno uravnava za dostojno obhajanje slavnosti.

„Ko je sv. Oče zvedel, da namerava priti 5. julija veliko popotnikov iz katoliško-slovanskih zemlj v Rim, naročil je Nj. em. kardinalu Ledochovskemu, da naj poskrbi za slavnostni sprejem popotnikov slovanskih. Po izjavi preč. g. kardinala se je osnoval tudi tam poseben odbor, ki obstoji iz članov: O' Callaghan, prijor sv. Klementa, kjer se bode vršila slavnost; mons. Toroni, ravnatelj rusko-kat. semenišču; dr. Prewołocki, predstojnik poljske cerkve sv. Klavdija; dr. J. Crnić, kanonik sv. Jeronima in slednjič markiz di Baviera, urednik listu „Osservatore Romano“. Odbor skrbi za stanovanje in sploh za vse, kar bode treba uravnati za popotnike slovanske v Rimu. Sv. Oče želi, da bi se cela slavnost obhajala v cerkvi sv. Klementa in sicer tri dni, 3. 4. in 5. julija, zjutraj bode najprej sv. maša po obredu latinskem in potem v staroslovanskem jeziku. Popoldne bode imel panegyrik (slavnostni govor, kakor se je želelo na višjem mestu, škof Strossmayer v hrvaškem jeziku. Dne 5. julija bode blagoslovljen vogelni kamen kapele, katero misli sezidati sv. Oče v čast slovanskemu apostolu Cirilu in Metodu. Ta dan bodo tudi popotniki sprejeti od sv. Očeta v slovesni avdienci in oddal bode pri tej priložnosti vsak narod zase slavnostno adresno. Tudi je bila izražena s kompetentnega mesta želja, da bi bila podana pri tej priliki jedrnatna skupna adresa vseh slovanskih narodov v staroslovanskem jeziku, katero ima izročiti škof Strossmayer.

Po „Past. duch.“

S Kranjskega pojde, kolikor se do zdaj ve, kakih 5 duhovnov Rim. Iz Zagreba pa se naznauja, da za potnike v Rim bode avstrijsko Lojdo vo parobrodarsko društvo za 50 odstotkov potnino znižalo, državna ogerska železnica za 30 odstotkov, in enako tudi c. kr. parobrodarstvo po Donavi in Savi. To pa za čas od 14. jun. do 15. jul. Za potovanje po Laškem se bodo dobivale po razmeroma nizki ceni okrožne listnice (Rundreise-Billete), in v Rimu bo dovoljno število stanovanj, nekaj brezplačnih, nekaj za nizko ceno. Premožniši bodo dobivali prav pripravno stanovanje in hrano po dvakrat za 7 do 8 frankov na dan. Ako bode romarjev iz nižjih vrst, se jim bode dobilo stanovanje in hrana za nizko ceno. Potreba pa bi bilo, da se do 15. rožnika oglašé. Kakor rimski časnik „Diritto“ poroča, je biskup Strossmayer telegrafsko naznanil papežu, da slovanski romarji pridéjo zadnje dni tega meseca v Rim. Ob enem objavlja biskup Strossmayer, da so romarji rimski uže nabrali 160.000 gold., katere o prihodu v Rim. sv. Očetu poklonijo. V Vatiku se delajo uže priprave za sprejem slovanskih popotnikov.

Razvrstitev ljudij po zadnjem štétju v Gorici. Med 19408 prebivalci goriškega mesta je 9013 moških in 10395 ženskih, 11307 jih pristaja mestu, 5124 goriški pokrajini, 1827 Cislajtani, 215 ogerski

*) Dozdevalo se nam je, in sodili smo, da na Tržaškem mora biti mnogo gajilega tudi v domačem taboru. Ati da bode narod takó sramotno vodili in zapeljivali, tega vendar nismo pričakovali. Zares žalostno, prežalostno! Ali, gospoda, korupcije je dovolj, in čas je, da se stvari pojasnijo, in da se škandalom postavi mejaj Ur.

državi, 935 tujim državam. Katoličanov je 18975; ze dinjenih Grkov samo 1, pravoslavni pa so 3; lateran- cev je 131 in helv. 50, judov 238, brezvercev 10. Onih ki znajo še kaj več ko brati, je 11897, samo brati jih zna 366, takih, ki ne umejo na knjige nič, je 7145. Ali med poslednjimi so 2924, ki so rojeni med 1874. in 1880 letom.

Lahov („Italijanov ladinskih“) so našli 13485 Slovencev 3408, Nemcev 1335, Čehov 14, Poljakov 7 in Srhov in Hrvatov 5.

Duhovnov (svetnih in redovnikov) je 105, nun 92, uradnikov 159.

Učiteljskega osebja ima mesto 90 moških in 79 ženskih. Med literate spada samo 1 oseba in sicer ena ženska! Uboga Gorica! Kam so se ti poskrili učenjaki, ki polnijo med drugim „Independenti-ju“ vsak dan dolge strani! In ista Gorica ima enega samega urednika, da si izhaja tukaj več listov! Ponašaj se „Soča“, da jim vsaj ti nisi pustila vrste prazne, v katero so hoteli vstaviti vrednike! Hej, hej! in Bog pomagaj!

Igralcev, godcev in pevcev šteje Gorica 9 moških in 3 ženske. Tudi neverjetno v laški Gorici! Stavbarjev in zemljemercev je 24, odvetnikov in notarjev pa 27. Zdravnikov, ranocelnikov in lekarjev 40.

Posestnikov je 173 in posestnic 16. Fabrikantov in obrtnikov 541 m. in 136 ž. Delavcev obrtniških 1494 m., 728 ž. Velikih in malih kupcev 292 m., 135 ž. Rokodelcev 69 m., 2 ž. Hišnih posestnikov in kapitalistov 252 m., 299 ž.

Vojakov je bilo v Gorici 1512, ko so šteli ljudi.

Otok Grado ima že več let zavod, v katerem se z ovasti otroci uspešno zdravijo. Morska voda in podnebje sta tam kaj vgodna za nje. Vodstvo ima vse v lepem in strogem redu. Letos sprejmejo okoli 30 otrok, starih od 6 do 15 let, iz naše pokrajine. Prošnje se izročajo odboru po okrajnih glavarstvih, in se plačuje po 1 gld. na dan. V 5, 6 tednih se otroci ozdravijo. — Ta zavod dobiva tudi podpore od blagih dobrotnikov, in je je vreden in potreben.

Grof in grofinja Nugent sta letos zavodu podarila 50 gld.

Pol. dr. „Edinost“ bo zborovalo 26. t. m. v Komnu. Dnevni red: 1. O ljudski šoli; 2. O pogodovanju Krasa in o sadjoreji; 3. O živinoreji in živinskih zdravnikih; 4. O kraških revah in težavah, posebno pa o bolniških troških, in kako bi bilo mogoče pomagati v tem obziru.

Nemški Schulverein hoče poskušati svojo moč tudi v Trstu. 11. t. m. se zberejo nemški apostoli v posvetovanje, kakó bi si svoj sedež ustanovili v Trstu za razširjenje svojega misijona, in po kakih pravilih bi po zveličanju zdihujoče vernike naj hitreje spravili v nemška nebesa.

Glejte no! Oni krajni šolski sveti, ki so toliko hrepeli po nemščini, imajo zaslugo, da se jim kar ponuja lepa pomoč za njih prizadevanja! Pa recite, da ni uspešno enake pobožne želje svetu naznanjati!

Oče rajncega g. Jurčiča, 81 letni starček je umrl 4. t. m. na Muljavi; žalost po sinu je gotovo pripomogla k smrti očetovi. Jurčičeve in njegove matere fotografije je oskrbel fotograf Pogorelec v Ljubljani, in ji prodaja po 20 kr.

Jurčičeve „Rokovnjake“ nadaljuje v „Lj. Zvonu“ g. Janko Kersnik, ki se je najbolj osebno pomenkoval o tem romanu z Jurčičem, in bo tedaj najbolje umel ostale načrte v potrebno celoto združevati.

Kozlerjev „Zemljevid zemlje slovenske“ se še dobiva v Matičini pisarni v Ljubljani po 80 kr.

„Südssteirische Post“, katera izhaja še le nekaj mesecev, je štajerske nemškutarje takó prestrašila, da so mariborski mestni očetje v nalašč odločni seji izrekli svoje obžalovanje, da more izhajati v Mariboru tak list (sc. list, ki pravično odkriva grehe nemškutarjev!).

Fml. bar. Schönfeld, dosedanji načelnik generalnega štaba, pride menda v Trst kot vojni zapovednik.

Razne vesti.

Konec sveta. Spoštovani gospod dr. Samuel Abramien, vseučiliški zvezdogled v Bostonu, je natančno preračunal, da bode z zadnjim dnem meseca oktobra letošnjega leta — konec sveta! Opolnoči bodo namreč Jupiter, Saturn in naša zemlja skupaj trčili, in prvi dve zvezdi boste našo zemljo zdrobili.

Naši ljudje pa že poprašujejo, ali bo res sodnji dan. —

Fml. bar. Uchatius, katerega nam je prištevati med najmarljiviše in bistrejšje avstrijske višje častnike, se je sam usmrtil kot 70 leten starček, drugače mirnega, rednega in srečnega življenja človek. Ou

je iznašel takó imenovani jekleni bron, čegar zmes se drži tajno v našem vojništvu; on je preroditelj vse- mu topničarstvu. — Velika je osupnenost med častniki zaradi smrti tega zaslužnega korenjaka naše vojske.

Moravska šteje 1.650.000 Slovanov in 560.000 Nemcev. Med Nemce pa je gotovo prištetih kakih 50.000 Slovanov. Tedaj tri četrtine Slovanov, in vendar imajo Nemci večino v dež. zboru, dež. odboru, dež. š. svetu itd.

Listn. ur. G. „Borčana“: Nikdar Vam ne moremo sprijeti ničesar, dokler Vas ne poznamo po imenu.

Dunajska borza.

	10. junija.
Enotni drž. dolg v bankovcih	76 gl. 10 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	76 „ 90 „
Zlata renta	93 „ 30 „
1860 drž. posojilo	132 „ — „
Akcije narodne banke	828 „ — „
Kreditne akcije	346 „ 40 „
London	116 „ 85 „
Srebro	— „ — „
Napol.	9 „ 29 1/2 „
G. kr. cekini	5 „ 51 „
Državne marke	56 „ 95 „

JAKO VAŽNO

vsa teremu za oči.

Prava dr. White-jeva voda za oči od Traugott Ehrhardt-a v Grossbreitenbach-u v Turingiji (Thüringen) slovi uže od leta 1822 po celem svetu.

Dobiva se steklenica po 1 gl. v Trstu v lekarni „Carlo Zanetti“ Via nuova 27 in v Gorici tudi v Cristofoletti-jevi le-arni na Trauniku.

Zahteva pa naj se izrekoma samo dr. Whitejeva voda za oči od Traug. Ehrhardta. Nobena druga.

Odlomki iz pisem: Gospodu Tr. Ehrhardt-u. Izvedel sem po gospodu Pastorji Taubert-u za Vašo pravo dr. White-jevo vodo za oči in za dobro spoznal, zato prosim (sledi narč.). Rossau, d. 1/6. 80. J. Th. Dietrich, Pastor. Ker je imela Vaša prava dr. White-jeva voda za oči prav dober uspeh, bi rad (sledi narč.) Gersfeld, d. 8/7 80. Johann Müller.

Tisoč in ena noč.

Pravljice iz jutrovnih dežel.

Bolj kratkočasnih in mikavnih povesni ni kmalo, kakor Tisoč in ena noč; dokaz temu, da so jih uže skoro vsi uarodi v svojo literaturo sprejeli.

Vsak mesec izhajata dva snopiča v ličnem zavitku po 64 strani in eno podobno. Vse knjige bodo obsegale kakih 40 snopičev.

Cena snopiču 20 kr., po pošti 22 kr.

Abonuje se pri založniku J. Krajeu v Novomestu, pa tudi po vseh bukvarnah. — Dobivajo se tudi

Spisi KRISTOF ŠMIDA.

Doznaj izšla 2 zvezka. Cena zvezku, posebno lično vez. 70, trdo 40, mehko 30 kr.

Velika zaloga

vsakovrstnih

oblačil za gospode in gospé,

naj obilniše zbirke, dobrega blaga in krasne izdelave pri

IG. STEINER-JU V GORICI

poleg škofijske palače.

EDINA ODLIČENA TOVARNA ZA OCET

F. BAUMGARTNER & Co.
v Trstu.

Odličena z medaljo na svetovni razstavi v Parizu 1878.

Njegov izdelek esenca domačega oceta — ma davkarijsko spričevalo, ki oproščeje davka po vsem cesarstvu avstro-ogerskem vsled ministerskega privoljenja — blago prve vrste — prav po ceni.

Priporoča svoj izredno dober ocet iz čistega vina.

Glavno zastopništvo za Goriško — pri gospodu

Jožefu Klietsch-u

V GORICI.

Henrik Nestlé-jev redilni prah za otroke.

Velik častni diplom.

Zlata MEDALJA ob raznih razstavah. Veliko SPRIČEVAL prvih zdrav. avtoritet. Tovarliška znamenja.

Najpopolnjša hrana za dojenice in slabe otroke.

ZALOGA V GORICI

G. Cristofoletti lekarnik, G. B. Pontoni A. pl. Gironcoli in v vseh lekarnah pokrajinskih.

Svarilo.

Pravi samo, ako imajo po- krovi škatljice taka znamenja, kakoršna so videti na levi.

NB. Pri nepravih škatljicah na znamenji pokrovovem ni lastno- glavnega založnika F. Berlysk-a.

Na podlogi razsodbe v. c. k. dež. zdravniškega sveta od v. c. k. namestništva dovoljene

Marijaceljske kaplje za želodec

izvrsten pripomoček zoper vse želodečne bolezni

posebno pa se sponaša pri netečnosti, želodečni slabosti, slabodiščem dihu, kedar človeka napenja, mu ki- slo podaja, kedar ga grize ali vjeda, pri želodečnem kataru, zgagi ali rezalci, če se nareja pesek ali kaša, pri preobilnosti slin, zlatenci, pri studu in metanji, glavobolu, prihajajočem od želodca, želodečnem krču, pri zaprtem životu, prena- sitenosti bodi z jedmi ali pijačami, pri glitah, vrančnih, jeternih ali hemoroidalnih bolestitih.

Vsaka steklenica stane s podukom o rabi 35 kr.

Glavna zaloga za Gorico pri gospodu lekarničarju A. pl. Gironcoli v Gorici, blizo „treh kron“.

Centralna zaloga za razpošiljanje: Apotheke zum heiligen Schutzengel des Carl Brady, Krem- sier. Maehren.